

POSTANOWIENIE

Dnia 8 maja 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Rączka

w sprawie z odwołania M. G.
przeciwko Prezesowi Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego
o emeryturę rolniczą,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 8 maja 2020 r.,
skargi kasacyjnej ubezpieczonego od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 5 grudnia 2018 r., sygn. akt III AUa (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 5 grudnia 2018 r., sygn. akt III AUa (...) Sąd Apelacyjny w (...) oddalił apelację odwołującego się M. G. od wyroku Sądu Okręgowego w S. z 1 grudnia 2017 r., sygn. akt IV U (...) którym Sąd ten oddalił odwołanie wnioskodawcy od decyzji Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego z 3 września 2016 r., Nr GEW (...).

Decyzją z 3 września 2016 r., Nr GEW (...) Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego odmówił M. G. prawa do emerytury rolniczej wskazując, że przy osiągniętym wieku 60 lat, udowodnił on jedynie 15 lat 3 miesiące i 2 dni podlegania rolniczemu ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu (zamiast wymaganego okresu podlegania ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu przez co najmniej 30 lat). Organ rentowy nie zaliczył ubezpieczonemu do okresów, od których zależy prawo do emerytury: okresu odbywania służby wojskowej od 26

kwietnia 1977 r. do 10 kwietnia 1979 r., okresów prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej: 1 lutego 1982 r. – 30 listopada 1983 r., 1 maja 1984 r. – 30 listopada 1984 r., 1 kwietnia 1985 r. – 31 grudnia 1985 r. oraz okresów pracy w Spółdzielni [...] od 1 lutego 1990 r. do 31 grudnia 1998 r. i od 1 stycznia 1999 r. do 31 grudnia 2002 r.

W odwołaniu od powyższej decyzji M. G. wniósł o jej zmianę i przyznanie mu prawa do emerytury rolniczej, wnosząc jednocześnie o zaliczenie, jako okresów, od których zależy prawo do emerytury, okresów opłacania składek na ubezpieczenie społeczne rolników od 1 stycznia 2003 r. do 19 maja 2016 r. oraz okresu odbywania przez niego służby wojskowej od 26 kwietnia 1977 r. do 10 kwietnia 1979 r. Podniósł, że błędnie ustalono, że jego ubezpieczenie społeczne w zakresie emerytalno-rentowym z rolnictwa ustało 1 lipca 1999 r. Podał też, że po zakończeniu prowadzenia działalności gospodarczej od 1 stycznia 2003 r. opłacał składki na ubezpieczenie społeczne rolników prowadząc gospodarstwo rolne a działalność rolniczą zakończył w dniu 19 maja 2016 r.

Wyrokiem z 1 grudnia 2017 r., sygn. akt IV U (...) Sąd Okręgowy w S. oddalił odwołanie M. G. od zaskarżonej decyzji Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego.

Wyrok Sądu pierwszej instancji zaskarżył apelacją odwołujący się, zarzucając mu niewyjaśnienie wszystkich okoliczności mających istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy; sprzeczność ustaleń Sądu Okręgowego z zebrany w sprawie materiałem dowodowym oraz naruszenie art. 5a ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników.

Sąd Apelacyjny w wyniku rozpoznania apelacji oddalił ją, stwierdzając, że nie zawiera ona uzasadnionych podstaw.

Sąd drugiej instancji wskazał, że Sąd Okręgowy wyjaśnił wszystkie istotne dla rozstrzygnięcia sprawy okoliczności oraz dokonał prawidłowych ustaleń, które Sąd Apelacyjny przyjął za własne.

Sąd drugiej instancji uznał, że wnioskodawca spełnił warunki wymienione w art. 19 ust. 2 pkt 1 i 3 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, czyli osiągnął wiek 60 lat i zaprzestał z dniem 2 czerwca 2016 r. prowadzenia działalności rolniczej. Kwestią sporną jest natomiast okoliczność legitymowania się przez

wnioskodawcę okresem co najmniej 30 lat podlegania ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu.

Organ rentowy w objętej sporem decyzji uwzględnił wnioskodawcy jedynie 15 lat 3 miesiące i 2 dni podlegania temu ubezpieczeniu, tj. okres pracy w gospodarstwie rolnym babki: od 2 czerwca 1972 r. do 25 kwietnia 1977 r., od 11 kwietnia 1979 r. do 18 kwietnia 1980 r., od 19 kwietnia 1980 r. do 18 czerwca 1980 r. oraz okres podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników od 1 stycznia 1981 r. do 28 lutego 1990 r.

Sąd odwoławczy wskazał, że kwestia podlegania przez M. G. ubezpieczeniu społecznemu rolników okresie od 1 lipca 1992 r. do 30 czerwca 1999 r. oraz od 1 lipca 1999 r. do 27 lipca 2016 r., tj. daty wydania decyzji przez KRUS, była przedmiotem postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w S. z 23 września 2016 r. w sprawie IV U (...). Wyrokiem tym Sąd oddalił odwołanie wnioskodawcy od decyzji Prezesa KRUS z 27 lipca 2016 r. stwierdzającej m.in. ustanie ubezpieczenia społecznego rolników w zakresie ubezpieczenia emerytalno-rentowego dla M. G. od 1 lipca 1992 r. do 30 czerwca 1999 r. i od 1 lipca 1999 r. W uzasadnieniu tego rozstrzygnięcia Sąd Okręgowy wskazał, że skoro wnioskodawca do 31 lipca 1992 r. podlegał ubezpieczeniu społecznemu w ZUS z tytułu zatrudnienia poza rolnictwem a od 1 sierpnia 1992 r. zawarł kolejną umowę zlecenia ze Spółdzielnią [...] w W., z której - zgodnie z przepisami ustawy z 19 grudnia 1975 r. o ubezpieczeniu społecznym osób wykonujących pracę na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia w brzmieniu obowiązującym po 29 listopada 1991 r. oraz ustawy z 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych - wynikał obowiązek ubezpieczenia w ZUS, to prawidłowo stwierdzono w zaskarżonej decyzji ustanie wobec niego ubezpieczenia społecznego rolników w zakresie ubezpieczenia wypadkowego, chorobowego i macierzyńskiego oraz emerytalno-rentowego od dnia 1 lipca 1992 r. do 30 czerwca 1999 r. Sąd ten stwierdził też, że w dacie rozpoczęcia prowadzenia przez wnioskodawcę pozarolniczej działalności gospodarczej, tj. 1 lipca 1999 r. nie spełniał on wynikającego z art. 5a ust. 1 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników (w brzmieniu obowiązującym w tej dacie) wymogu podlegania w pełnym zakresie z mocy ustawy nieprzerwanie przez okres 1 roku ubezpieczeniu

społecznemu rolników, a zatem organ rentowy prawidłowo w zaskarżonej decyzji stwierdził ustanie wobec wnioskodawcy od 1 lipca 1999 r. ubezpieczenia społecznego rolników w zakresie ubezpieczenia wypadkowego, chorobowego i macierzyńskiego oraz emerytalno-rentowego. Apelacja wnioskodawcy od powyższego wyroku została oddalona przez Sąd Apelacyjny w (...) wyrokiem z 3 października 2017 r., III AUa (...).

Sąd Apelacyjny, powołując się na art. 365 § 1 k.p.c. stwierdził, że kwestia podlegania przez wnioskodawcę ubezpieczeniu społecznemu rolników w okresie od 1 lipca 1992 r. do czerwca 2016 r. została już rozstrzygnięta prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w S. z 23 września 2016 r. w sprawie IV U (...). Przedmiotem postępowania toczącego się w tej sprawie była bowiem decyzja organu rentowego z 27 lipca 2016 r. stwierdzająca ustanie ubezpieczenia wypadkowego, chorobowego i macierzyńskiego oraz ubezpieczenia emerytalno-rentowego dla M. G. od 1 lipca 1992 r. do 30 czerwca 1999 r. i od 1 lipca 1999 r. (do daty wydania decyzji). Oddalając powyższym wyrokiem odwołanie wnioskodawcy od tej decyzji Sąd Okręgowy potwierdził prawidłowość stanowiska organu rentowego w powyższym zakresie. Orzeczeniem tym, z mocy art. 365 § 1 k.p.c., Sąd rozpoznający niniejszą sprawę jest związany. Nie jest też możliwe prowadzenie w tym zakresie postępowania dowodowego, czego domaga się skarżący w apelacji.

Powyższy wyrok Sądu Apelacyjnego zaskarżył skargą kasacyjną odwołujący się w całości.

Uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania oparto na podstawach przyjęcia skargi do rozpoznania określonych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 (występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego) oraz 2 (potrzeba wykładni przepisów prawnych wywołujących poważne wątpliwości) k.p.c.

Wskazano, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne i istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości co do zasadności zastosowania przez Sąd Apelacyjny art. 365 § 1 k.p.c. Strona skarżąca podniosła, że uzasadnia przyjęcie niniejszej skargi do rozpoznania występowanie istotnego zagadnienia prawnego i potrzeba wykładni przepisu art. 365 § 1 k.p.c. Skoro normy prawa ubezpieczeń społecznych mają charakter norm bezwzględnie

obowiązujących to zachodzi, zdaniem skarżącego wątpliwość czy przy wykazanym jednak, we wnoszonej skardze, pogwałceniu prawa w zapadłym wyroku Sądu Apelacyjnego i poprzedzającego ten wyrok orzeczeniach Sądu Okręgowego w S. w sprawie o sygn. akt. IV (...) (wyrok z 23 września 2016 r.) i sygn. akt IV U (...) można skutecznie przyjmować, że nie należy powrócić ponownie do oceny występującego w sprawie materiału dowodowego w celu dokonania poprawnej subsumpcji obowiązującego prawa jeżeli sprawa ma tak doniosłe skutki dla wnioskodawcy, a prawo do zabezpieczenia społecznego jest prawem chronionym przez Konstytucję RP.

Organ rentowy nie składał odpowiedzi na skargę kasacyjną.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna odwołującego się nie kwalifikuje się do przyjęcia jej do merytorycznego rozpoznania. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie (1) występuje istotne zagadnienie prawne, (2) istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, (3) zachodzi nieważność postępowania lub (4) skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W związku z tym wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym przepisie, a jego uzasadnienie zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy.

Wniesiona w sprawie skarga kasacyjna zawiera wniosek o przyjęcie jej do rozpoznania uzasadniony w ten sposób, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.) oraz występuje potrzeba wykładni przepisów prawnych wywołujących poważne wątpliwości (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.). Nie można jednak uznać, że skarżący wykazał istnienie przesłanek przyjęcia skargi do rozpoznania określonych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c.

Istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest zagadnienie nowe, nierozwiązane dotychczas w orzecznictwie, którego wyjaśnienie

może przyczynić się do rozwoju prawa. W świetle utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego dotyczącego przyczyny przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., przedstawienie okoliczności uzasadniających rozpoznanie skargi kasacyjnej ze względu na występujące w sprawie istotne zagadnienie prawne polega na sformułowaniu samego zagadnienia wraz ze wskazaniem konkretnego przepisu prawa, na tle którego to zagadnienie występuje oraz wskazaniu argumentów prawnych, które prowadzą do rozbieżnych ocen prawnych, w tym także na sformułowaniu własnego stanowiska przez skarżącego. Wywód ten powinien być zbliżony do tego, jaki jest przyjęty przy przedstawianiu zagadnienia prawnego przez sąd odwoławczy na podstawie art. 390 k.p.c. (postanowienie Sądu Najwyższego z 9 maja 2006 r., V CSK 75/06, LEX nr 1102817). Analogicznie należy traktować wymogi konstrukcyjne samego zagadnienia prawnego, formułowanego w ramach przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. oraz jego związek ze sprawą i skargą kasacyjną, która miałaby zostać rozpoznana przez Sąd Najwyższy. Zagadnienie prawne powinno, przede wszystkim, być sformułowane w oparciu o okoliczności mieszczące się w stanie faktycznym sprawy wynikającym z dokonanych przez sąd ustaleń (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 7 czerwca 2001 r., III CZP 33/01, LEX nr 52571), a jednocześnie być przedstawione w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, aby umożliwić Sądowi Najwyższemu udzielenie uniwersalnej odpowiedzi, niesprowadzającej się do samej subsumcji i rozstrzygnięcia konkretnego sporu (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z 15 października 2002 r., III CZP 66/02, LEX nr 57240; z 22 października 2002 r., III CZP 64/02, LEX nr 77033 i z 5 grudnia 2008 r., III CZP 119/08, LEX nr 478179) i pozostawać w związku z rozpoznawaną sprawą, co oznacza, że sformułowane zagadnienie prawne musi mieć wpływ na rozstrzygnięcie danej sprawy (postanowienia Sądu Najwyższego: z 13 lipca 2007 r., III CSK 180/07, LEX nr 864002; z 22 listopada 2007 r., I CSK 326/07, LEX nr 560504), a w końcu, dotyczyć zagadnienia budzącego rzeczywiście istotne (poważne) wątpliwości.

Zgodnie, natomiast z utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego oparcie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania na przesłance określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. wymaga wykazania, że określony przepis prawa, będący

źródłem poważnych wątpliwości interpretacyjnych, nie doczekał się wykładni albo niejednolita wykładnia wywołuje rozbieżności w odniesieniu do identycznych lub podobnych stanów faktycznych. Wątpliwości te i rozbieżności należy przytoczyć, przedstawiając ich doktrynalne lub orzecznicze źródła (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08; czy z 18 lutego 2015 r., II CSK 428/14, LEX nr 424365 i 1652383). Konieczne jest wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen prawnych, a także przedstawienie własnej propozycji interpretacyjnej (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 13 grudnia 2007 r., I PK 233/07, OSNP 2009 nr 3-4 poz. 43). Powołanie się na omawianą przesłankę wymaga również wykazania, że chodzi o wykładnię przepisów prawa, których treść i znaczenie nie zostały dostatecznie wyjaśnione w dotychczasowym orzecznictwie lub, że istnieje potrzeba zmiany ich dotychczasowej wykładni, podania na czym polegają wątpliwości związane z jego rozumieniem oraz przedstawienia argumentacji świadczącej, że wątpliwości te mają rzeczywisty i poważny charakter, nie należą do zwykłych wątpliwości, które wiążą się z procesem stosowania prawa. W przypadku, gdy w ramach stosowania tych przepisów powstały już w orzecznictwie sądów określone rozbieżności, skarżący powinien je przedstawić, jak też uzasadnić, że dokonanie wykładni jest niezbędne do rozstrzygnięcia sprawy (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z 28 marca 2007 r., II CSK 84/07; z 11 stycznia 2008 r., I UK 283/07; z 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08; z 12 grudnia 2008 r., II PK 220/08, niepublikowane; z 8 lipca 2009 r., I CSK 11/09, niepublikowane; z 20 maja 2016 r., V CSK 692/15, LEX nr 2054493). Ponadto, ze względu na publicznoprawne funkcje skargi kasacyjnej, skarżący powinien wykazać celowość dokonania wykładni konkretnego przepisu przez Sąd Najwyższy ze względu na potrzeby praktyki sądowej (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 14 grudnia 2012 r., III SK 29/12, LEX nr 1238124).

W niniejszej sprawie strona skarżąca w żaden sposób nie wyjaśniła, jakie zagadnienia prawne występują w niniejszej sprawie, ani w jakim zakresie treść art. 365 § 1 k.p.c. wywołuje poważne wątpliwości. Należy zauważyć, że przepis ten był już przedmiotem bogatego orzecznictwa Sądu Najwyższego, w którym przedstawiono jego kompleksową wykładnię. Strona skarżąca w niniejszej sprawie dąży nie do wyjaśnienia wątpliwości dotyczących wykładni tego przepisu, czy też

rozstrzygnięcia jakichś istotnych zagadnień prawnych, lecz zmierza do naruszenia nie budzącej wątpliwości treści art. 365 § 1 k.p.c. przez podważenie prawomocnego wyroku sądowego. Warto zatem przypomnieć, że usuwaniu nieprawidłowych lub naruszających prawo wyroków służą odpowiednie zwyczajne i nadzwyczajne środki odwoławcze, nie można zaś podważać prawomocnych wyroków w ramach innego toczącego się postępowania sądowego.

Stwierdzając, że nie zachodzą przyczyny przyjęcia skargi, określone w art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy postanowił zgodnie z art. 398⁹ § 2 k.p.c.